

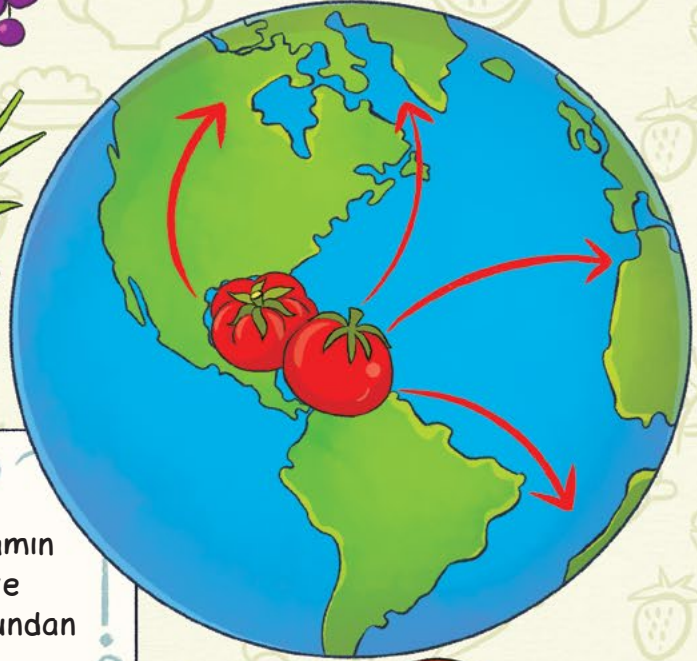
Kim, Ne Zaman, Ne Yedi?

Meyveler, sebzeler,
tatlılar, çorbalar,
atıştırmalıklar...

Aklımıza gelebilecek
o kadar çok yiyecek
var ki! Bazen hangisini
yiyeceğimize karar
veremediğimiz bile
olur. Çünkü günümüzde
çesit çesit seçenek var.
Peki, sizce geçmişte
durum nasıldı?

Günümüzde ya da bundan yıllar öncesinde
tükettiğimiz besinler genellikle bulunduğumuz ortamın
kültürüne göre farklılık gösterir. Yaşadığımız yer ve
zaman, ulaşabildiğimiz besinleri etkiler. Örneğin bundan
yaklaşık 500 yıl önce yalnızca Amerika kıtasında
yaşayan insanlar domates yiyebiliyordu. Çünkü başka
yerlerde henüz domates bulunmuyordu. Ancak yıllar
geçtikçe diğer kıtalara da yayılan domatesi günümüzde
dünyanın pek çok yerinde bulup yiyebiliyoruz.

Her toplum farklı beslenme alışkanlıklarına ve mutfak kültürüne sahiptir. Yaşanılan zamanın teknolojisi, bölgenin iklimi, toprağın yapısı ya da su kaynakları gibi değişkenler bu farklılıklar üzerinde çok etkilidir. Sonuçta tüm toplumların tarım ve hayvancılık yapmaya başladığı dönemlerde bile bambaşka iklimler yaşandığı için elde edilebilecek ürünler de çeşitlilik gösterir. Çok sulak ortamlarda buğday, çok kurak ortamlarda da şeker kamışı yetiştirmenin mümkün olmaması gibi...

İçinde bulunulan zamanın teknolojisi, özellikle besinleri üretme ve işleyip çeşitli biçimlerde tüketme konusunda etkilidir. Düşünsenize, yemekleri pişirmek için ateşin kullanımı öğrenilmeden önce tüm besinler çiğ tüketiliyordu. Şimdiyse besinleri pişirmek, soğutmak, dondurmak, çırpmak, kesmek ve daha pek çok iş için farklı alet ya da aygıtlar bulunuyor.

Gelişen teknoloji sayesinde günümüzde çok uzaklarda ve farklı kültürlerde tüketilen yiyeceklere ulaşmamız oldukça kolaylaştı. Bu nedenle ülkemizde yetiştirilip üretilmese de neredeyse her çeşit ürünü tüketmemiz artık mümkün. Peki, yıllar yıllar önce bu mümkün değilken farklı toplumların hangi besinleri tükettiğini öğrenmeye ne dersiniz?

Piramitler denince aklımıza ilk gelen yerden bahsedelim mi? Yani Mısır'dan! Günümüzden 2 ila 5 bin yıl önce, buradaki insanlar bolca tahıl özellikle de kavılca buğdayı yetiştiriyor ve bunları kullanıp farklı farklı yiyecekler ürettiyordu. Çeşitli sebze ve meyveleri de pişmiş, çiğ ya da kurutulmuş biçimde sıklıkla tüketiyorlardı. Eski Mısır'da kırmızı et tüketilse de bu çok sık olmazdı ve herkes yiyemezdi. Bazı memeli hayvanları, kuşları ve Nil Nehri'nde bulunan balıkları sıklıkla yerlerdi. Ancak bazı balık türlerini yemek inançları gereği yasaklanabiliyordu.

Sizce,
bu sayfada
gördüklerinizden
hangisi Eski
Mısır'da
yenmezdi?

Güvercin

Üzüm

Levrek

Ekmek

Nar

Sıra geldi günümüzden 3-4 bin yıl önce, şu an ülkemizin bulunduğu topraklarda yaşamış olan bir topluma: Hititler. Tarım ve hayvancılık yapmaları Hititlerin öne çıkan özelliklerindendi. Bu da mutfaklarında bolca tahıl, sebze, meyve ve süt ürünleri bulunmasını sağlıyordu. Ayrıca bol bol et tüketiyorlardı. Ancak o dönemlerde kuş ve balık eti pek yenmezdi. Genellikle sığır, koyun, keçi eti gibi kırmızı et yiyorlardı. Henüz bulunmadığı için şekeri yiyeceklerine ekleyemiyorlardı ancak çeşitli doğal tatlandırıcılarla yiyeceklerini lezzetlendiriyorlardı.

Sizce,
bu sayfada
gördüklerinizden
hangisini Hititler
yemezdi?

İnek

Elma

Bal

Peynir

Tavuk

Yanıt: Tavuk - Hititler döneminde kuş eti çok sık yenmezdi. Tavuk da yaygın değildi.

Şimdi de denizci ve savaşçı bir toplum olarak bilinen Vikinglerden bahsedelim. Norveç, İsveç ve Danimarka yakınlarında günümüzden 1.000-1.300 yıl önce yaşamış olan bu toplum; tarım, ticaret ve el becerisi isteyen işler konusunda kendini oldukça geliştirmişti. Denizcilikte başarılı oldukları için pek çok farklı ülkeye yolculuk edip farklı besinleri tanıyabiliyorlardı. Yetiştirdikleri çeşit çeşit sebze, meyve, çok az bulunan baharat ve tatlandırıcılarla yemekler yapıyorlardı. Ayrıca bol bol et tüketirlerdi, özellikle de balık eti... Peki, sevdikleri bazı yiyecekleri kışın da tüketebilmek için farklı yöntemler kullanarak sakladıklarını biliyor muydunuz?

Sizce,
bu sayfada
gördüklerinizden
hangisini
Vikingler
yemezdi?

Mantar

Havuç

Böğürtlen-Çilek

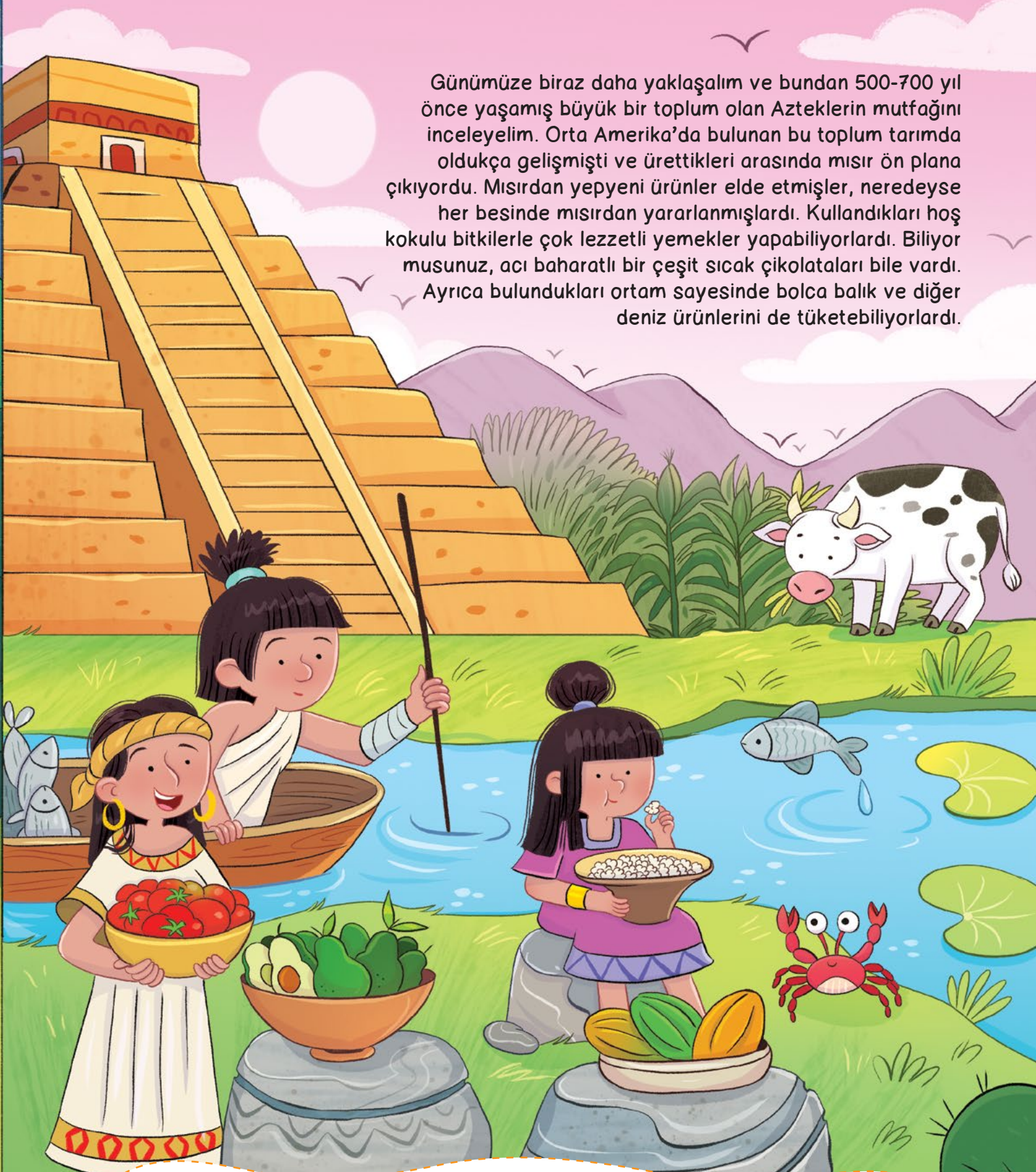
Balık

Turşu

Yanıt: Havuç - Günümüzde tükettiğimiz turuncu havuç Viking döneminde yoktu. Havuca benzeyen farklı kök sebzelerle beyaz ve mor havuç tüketiliyorlardı.

Günümüze biraz daha yaklaşalım ve bundan 500-700 yıl önce yaşamış büyük bir toplum olan Azteklerin mutfağını inceleyelim. Orta Amerika'da bulunan bu toplum tarımda oldukça gelişmişti ve ürettikleri arasında mısır ön plana çıkıyordu. Mısırdan yepyeni ürünler elde etmişler, neredeyse her besinde mısırdan yararlanmışlardı. Kullandıkları hoş kokulu bitkilerle çok lezzetli yemekler yapabiliyorlardı. Biliyor musunuz, acı baharatlı bir çeşit sıcak çikolataları bile vardı. Ayrıca bulundukları ortam sayesinde bolca balık ve diğer deniz ürünlerini de tüketebiliyorlardı.

Sizce,
bu sayfada
gördüklerinizden
hangisini
Aztekler
yememiştir?

İnek

Domates

Avokado

Patlamış Mısır

Yengeç

Yanıt: İnek - Aztekler kırmızı et yemezdi. Çünkü o dönemde Amerika kıtasında inek, koyun gibi hayvanlar bulunmuyordu.

Merve Çelik Gülgün
Çizim: Pervin Özcan